Φως Ιλαρόν

Μηνιαία Έκδοση της Ενορίας Αγίου Γεωργίου Περιβολίων Ρεθύμνου. Έτος 6ο, φ. 65 Φεβρουάριος 2018

Ο άγιος Βαλεντίνος, η «ημέρα των ερωτευμένων», ο γάμος και η οικογένεια

Ο άγιος Βαλεντίνος είναι ένας άγιος ιερέας της Ρώμης, ο οποίος βοηθούσε τους μάρτυρες κατά τη διάρκεια των διωγμών από τον αυτοκράτορα Κλαύδιο Β' το Γότθο. Η μεγάλη αρετή και η κατηχητική δράση του αγίου είχαν γίνει γνωστές. Έτσι, συνελήφθη και θανατώθηκε από τους Ρωμαίους τον 3ο αιώνα μ.Χ., αφού (σύμφωνα με τη βιογραφία του) παραλίγο να πείσει και τον ίδιο τον αυτοκράτορα να γίνει χριστιανός με τη σοφή και όμορφη απολογία του. Όταν όμως ο δικαστής, με όλη τη οικογένειά του, έγιναν χριστιανοί (αφού ο άγιος θεράπευσε με την προσευχή του την τυφλή κόρη τους), ο αυτοκράτορας φοβήθηκε τον αντίκτυπο του γεγονότος και τον θανάτωσε.

Είναι λοιπόν ένας ορθόδοξος άγιος, αφού η αρχαία Εκκλησία της Δυτικής Ευρώπης (των πρώτων χιλίων χρόνων μετά Χριστόν) είναι κι αυτή ορθόδοξη.

Μετά το μαρτύριο κάποιοι χριστιανοί περιμάζεψαν το σώμα του αγίου και λίγο από το αίμα του σε κάποιο φιαλίδιο. Το σώμα του μεταφέρθηκε και θάφτηκε στις Κατακόμβες της αγίας Πρίσκιλλας, τόπο κατεξοχήν ενταφιασμού των μαρτύρων. Επίσημα η ημέρα της μνήμης του καθιερώθηκε το 496 μ.Χ. από τον Πάπα άγιο Γελάσιο (που είναι και αυτός ορθόδοξος άγιος, όπως εξηγήσαμε παραπάνω). Το 1815 τα λείψανά του δωρίστηκαν από τον (ρωμαιοκαθολικό πλέον) Πάπα σε κάποιον ευγενή Ιταλό ιερέα (κατά την συνήθεια της εποχής) και το 1907 τα ξαναβρίσκουμε στο ρωμαιοκαθολικό ναό της Παναγίας στη Μυτιλήνη, στην οποία τότε υπήρχε ακμάζουσα κοινότητα δυτικοευρωπαίων ρωμαιοκαθολικών χριστιανών. Εκεί παραμένουν μέχρι και το 1990 οπότε και μεταφέρονται στην Αθήνα στο ρωμαιοκαθολικό ναό των αγίων Φραγκίσκου και Κλάρας της Ιταλικής παροικίας, όπου και βρίσκονται μέχρι σήμερα. (Περισσότερα στοιχεία σε ειδικό αφιέρωμα στο Διαδίκτυο: http://o-nekros.blogspot.com/2011/02/blog-post_14.html).

Η «ημέρα των ερωτευμένων»

Ο άγιος Βαλεντίνος όμως δεν έχει σχέση με κάποια «ημέρα των ερωτευμένων». Απλά έτυχε η ημέρα του μαρτυρίου του (δηλ. η εορτή της μνήμης του) να συμπίπτει με την αρχαία ειδωλολατρική γιορτή Λουπερκάλια (Lupercalia – γιορτή του «θεού Λύκου», του Lupercus), μια γιορτή γονιμότητας των αρχαίων Ρωμαίων για την καινούργια άνοιξη.

Οι γιορτές γονιμότητας, που συνηθίζονταν στους ειδωλολατρικούς λαούς, ήταν οργιαστικές θρησκευτικές τελετές με έντονο το στοιχείο της μέθης και της σεξουαλικότητας, με τις οποίες οι αρχαίοι λαοί πίστευαν ότι βελτιώνουν τη γονιμότητα της γης, για να πετύχουν αύξηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής. Σε πολλές περιπτώσεις, κατάλοιπα των ειδωλολατρικών εορτών παρέμειναν στους διάφορους λαούς και μετά την αποδοχή του χριστιανισμού, παίρνοντας όμως χριστιανικό περιεχόμενο, συχνά επιφανειακό (ένα άλλο παράδειγμα είναι οι Απόκριες). Έτσι ο άγιος Βαλεντίνος «μετατράπηκε» (από τη φαντασία των δυτικοευρωπαϊκών λαών, όχι από την Εκκλησία) σε «άγιο των ερωτευμένων» ή – πιο σωστά – η ημέρα της μνήμης του έμεινε γνωστή ως «ημέρα των ερωτευμένων».

Οι ιστορίες που προσπαθούν να εμφανίσουν τον άγιο Βαλεντίνο ως προστάτη ερωτευμένων (π.χ. ότι πάντρευε χριστιανούς στρατιώτες με τις αρραβωνιαστικιές τους, αντίθετα με τους τότε ρωμαϊκούς νόμους) μπορεί να είναι αληθινές, αλλά μάλλον ερμηνεύτηκαν αργότερα ως εξήγηση στον παράδοξο χαρακτήρα του «εορτασμού» του.

Τώρα, κακό είναι να θεωρείται «άγιος του έρωτα» ένας ορθόδοξος άγιος;

Ας γράψουμε μερικές σκέψεις:

Η αγιότητα είναι η ένωση του ανθρώπου με το Θεό και οι Πατέρες της Εκκλησίας (οι άγιοι διδάσκαλοι του χριστιανισμού) αυτή την ένωση την ονομάζουν «θείο έρωτα» (θεϊκό έρωτα). Ο ίδιος ο Χριστός είπε παραβολές, στις οποίες παρομοίασε τον εαυτό Του με Νυμφίο (γαμπρό), την αποστολή Του στον κόσμο με γάμο και τον παράδεισο με το τραπέζι αυτού του γάμου. Γι' αυτό και τη Μεγάλη Εβδομάδα ψάλλουμε «Ιδού, ο Νυμφίος έρχεται», εννοώντας τον Ιησού Χριστό που πηγαίνει να σταυρωθεί, σαν να πρόκειται να παντρευτεί.

Το αποκορύφωμα της ανταπόκρισης ενός ανθρώπου σε αυτόν το θείο έρωτα είναι το να γίνει μοναχός. Αλλά και εκείνοι που έχουν οικογένεια, αν έχουν μέσα τους αυτή την υγιή αγάπη για το Θεό, προσπαθούν με προσοχή να κατευθύνουν την οικογένειά τους στην ένωση με Αυτόν, γι' αυτό και έχουμε ολόκληρες οικογένειες αγίων, όπως π.χ. οι οικογένειες του Μεγάλου Βασιλείου, του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου, των αγίων Ξενοφώντος και Μαρίας, Ευστάθιου και Θεοπίστης, Έσπερου και Ζωής κ.ά.

Συνεπώς, κάθε ορθόδοξος άγιος, με αυτή την έννοια, έχει ένα ερωτικό στοιχείο. Υπάρχουν άγιοι που έχουν εξηγήσει ιδιαίτερα αυτό το θέμα στα βιβλία τους, όπως π.χ. ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης, ο άγιος Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης, ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος και πολλοί άλλοι.

Ανθρώπινος έρωτας, γάμος και οικογένεια

Όσον αφορά στον ανθρώπινο έρωτα (μεταξύ ανθρώπων), το λογικό θα ήταν ως «προστάτες αγίους των ερωτευμένων» να θεωρούμε **ένα ζευγάρι αγίων,** όπως οι άγιοι Ιωακείμ και Άννα, Ζαχαρίας και Ελισάβετ, Πρίσκιλλα και Ακύλας (που γιορτάζουν 13 Φεβρουαρίου), Γαλακτίων και Επιστήμη, Τιμόθεος και Μαύρα, τα ζευγάρια αγίων που αναφέραμε παραπάνω ή τόσοι άλλοι. Ένας μόνο άγιος, ως «άγιος των ερωτευμένων», **μάλλον τραγική μοναξιά θυμίζει, παρά αληθινή ερωτική σχέση, δηλ. σχέση αγάπης.**

Και ας μην ξεχνάμε ότι ο έρωτας, στην Ορθοδοξία, είναι ο δρόμος που **περνάει μέσα απ' το γάμο και οδηγεί στην αγιότητα**. Όχι μια σχέση για «να περνάμε καλά», που κρατάει όσο περνάμε καλά και μετά τη διαλύουμε και «πάμε για άλλα». Αυτή η μοναχική *δήθεν ερωτική* ζωή του σύγχρονου ανθρώπου, που έχει χάσει το δρόμο του προ πολλού, είναι μάλλον αυτό που ταιριάζει γάντι σ' ένα «απομονωμένο» άγιο ως «άγιο των ερωτευμένων», αντί για ένα ζευγάρι *παντρεμένων* αγίων, που θα ταίριαζε κανονικά, αν είχαμε αγάπη κι όχι (εγωιστική ή πονεμένη) μοναξιά.

Παρομοίως, ο **άγιος Υάκινθος**, που εδώ και κάποια χρόνια μυθολογήθηκε ως δήθεν «δικός μας άγιος των ερωτευμένων», δεν έχει καμία σχέση με το θέμα, εκτός από το ότι συμπτωματικά έχει όνομα λουλουδιού. Όχι πως είναι κακό να τον τιμάμε, ίσα ίσα – βέβαια, πρέπει να μην ξεχνάμε πως είναι ένας ορθόδοξος άγιος κι όχι αφορμή για πολιτιστικές εκδηλώσεις χωρίς καμία αναφορά στο Χριστό (ή μάλιστα αφιερωμένες… στο Δία κ.τ.λ.).

Ένα **σοβαρό πρόβλημα με την ημέρα του αγίου Βαλεντίνου**, είναι ότι πάρα πολλές φορές διαφημίζεται σαν ημέρα σεξουαλικών απολαύσεων (σαρκικών, όπως λέμε στη γλώσσα της Εκκλησίας). Αυτό είναι, κατά βάθος, και το πραγματικό αρχαίο και ειδωλολατρικό πρόσωπό της, εντελώς αντίθετο από τον ορθόδοξο εορτασμό ενός αγίου, εορτασμό που οδηγεί τον άνθρωπο στο αιώνιο Φως (και στην *αληθινή* αγάπη), όχι «στο κρεβάτι»!... Αλλά οι εκμεταλλευτές των ερωτικών απωθημένων του σύγχρονου ανθρώπου δεν ενδιαφέρονται για την Ορθοδοξία, τους αγίους και το Φως. Μάλλον έχουν συμφέρον να τα σβήσουν από το χάρτη.

Στους σημερινούς εφήβους θα λέγαμε:

Παιδιά, διαλέξτε *τον άγιο*, όχι το «ελεύθερο σεξ». **Το σώμα σας δεν είναι μόνο εργαλείο πόθου και ηδονής, αλλά ιερός ναός του Χριστού και του Αγίου Πνεύματος.** Εσείς τώρα δεν ξέρετε τίποτα για τους αγίους, τον παράδεισο, το Χριστό κ.τ.λ. Ή μάλλον ξέρετε μερικά πράγματα στραβά, όπως σας τα έχουν μάθει με λάθος τρόπο. Κι όμως μάθετε από αύριο (αν δε θέλετε από σήμερα) τι είναι το Φως του Θεού, τι είναι και πώς έζησαν οι άγιοι, πόσο αληθινός είναι ο παράδεισος και πώς ο άνθρωπος έρχεται σ' αυτόν. Και μετά διαλέξτε – τότε θα διαλέξετε στ' αλήθεια ελεύθερα, γιατί χωρίς να ξέρετε τίποτα δεν μπορείτε να διαλέγετε ελεύθερα.

Και μετά μαζί, αγαπημένοι, ζευγάρι, προχωρήστε – αν θέλετε – προς αυτό το άγιο και ζωντανό Φως. Μακάρι ο άγιος Βαλεντίνος να σας ευλογεί και να σας προστατεύει, και να έχετε ΑΓΑΠΗ κι όχι σαρκικό πόθο, που, μόνος του (χωρίς την αγάπη), σύντομα θα σας ανοίξει πληγές.

Η κρίση του γάμου και της οικογένειας

Είναι γνωστό, αλλά και εύκολα αντιληπτό, ότι τον κόσμο πάντα τον κυβερνούσαν και τον κυβερνούν εκείνοι που έχουν το χρήμα. Πρόσωπα και ομάδες με αμύθητα πλούτη, που τους παρέχουν τεράστια πολιτική και κοινωνική δύναμη. Πολυεθνικές εταιρίες, που ελέγχουν κυβερνήσεις. Όλος ο πλανήτης είναι στα πόδια τους. Οι συνειδήσεις μας και ασφαλώς η ενημέρωσή μας ελέγχονται από αυτούς, με τη βοήθεια των ΜΜΕ. Πολύ εύκολα μια ιδέα σφηνώνεται στο μυαλό μας, αφού κάποιοι μπορούν να «δώσουν γραμμή» στα ηλεκτρονικά, ιδίως, ΜΜΕ πώς να την προβάλουν.

Ακόμη και η επιστήμη και η τεχνολογία προωθούνται και εξελίσσονται με σκοπό το εμπόριο και την αύξηση του κέρδους των μεγάλων εταιριών και όχι φυσικά την εξυπηρέτηση των ανθρώπων. Οι άνθρωποι, απλώς, υφίστανται πλύση εγκεφάλου μέσω των διαφημίσεων για να αγοράζουν συνεχώς, ακόμη και τα πιο περιττά πράγματα – εντυπωσιακά, αλλά περιττά. Από την παιδική μας ηλικία ακόμη, να γίνουμε εξαρτημένοι καταναλωτές, να αγοράζουμε μέχρι θανάτου. Αν δεν μπορούμε να αγοράζουμε, νιώθουμε δυστυχισμένοι.

Και στις λαϊκές μάζες προπαγανδίζονται ως στόχοι της ζωής το χρήμα, η εξουσία και οι ηδονές (οι τρεις αιώνιοι πειρασμοί – αυτοί που έθεσε και ο διάβολος στο Χριστό*), όχι η σοφία, η ηθική, η σύνεση ή η αγιότητα. Αυτά τα τελευταία έχουν συκοφαντηθεί προσεκτικά και μελετημένα και έχουν τεθεί στο περιθώριο.

Το κυριότερο στοιχείο, με το οποίο ο άνθρωπος γίνεται θύμα εκείνων που εξουσιάζουν κρυφά τους λαούς, είναι η απομόνωσή του, με τη **διάλυση του θεσμού της οικογένειας** και, όπως ήταν φυσικό, **και της κοινωνίας**. Έτσι ο άνθρωπος δεν έχει ούτε υπερασπιστές, ούτε στόχους και αξίες. Χωρίς οικογένεια, για ποιον να θυσιαστώ; Μόνο για τον εαυτό μου. Χωρίς οικογένεια, όλοι είναι ανταγωνιστές μου – δεν έχω «δικούς μου ανθρώπους», να με στηρίξουν. Ακόμη και η «πυρηνική οικογένεια» (δηλ. μόνο γονείς και παιδιά) διαλύεται με την καλλιέργεια της πρόωρης και σχεδόν ψυχαναγκαστικής ανεξαρτητοποίησης των παιδιών από τους γονείς.

Υποκατάστατο δεσμών (ογκώδες, εντυπωσιακό, αλλά απατηλό), οι «φίλοι» στο Facebook.

Φυσικά, και η παραδοσιακή οικογένεια, όπου όλοι οι συγγενείς σχεδόν συνυπάρχουν, συχνά καταπιέζει τον άνθρωπο. Σε όλα χρειάζεται σοφία και μέτρο.

Στη σύγχρονη λοιπόν κοινωνία ο καθένας αγωνίζεται για τον εαυτό του. **Ένας σωστός σύζυγος ή μια σωστή σύζυγος αγωνίζεται για την οικογένειά του** και από παιδί **θεωρεί πολύ σοβαρό στόχο ζωής να δημιουργήσει οικογένεια**. Σήμερα, ο μόνος στόχος – και για τους άνδρες και για τις γυναίκες – είναι η επαγγελματική αποκατάσταση.

Αποκατάσταση για ποιον; Να εργάζομαι για ποιον; «Για μένα, μόνο για μένα». Εξάλλου, πλέον, η καριέρα συχνά σε εμποδίζει να κάνεις οικογένεια, γιατί απορροφά όλο το χρόνο και τις δυνάμεις σου.

Ένα άλλο αξιοπρόσεκτο στοιχείο είναι **η αποσύνδεση της πατρότητας και, κυρίως, της μητρότητας από τη δημιουργία οικογένειας**. Μια γυναίκα, που κάποια στιγμή θέλει να γίνει μάνα, συχνά απλώς βρίσκει ένα «σύντροφο» και κάνει ένα παιδί. Μετά, όταν δεν τον θέλει πια, τον χωρίζει και μεγαλώνει το παιδί μόνη της ή συνάπτει νέους δεσμούς, με νέους «συντρόφους», με τους οποίους ίσως κάνει κι άλλα παιδιά κ.ο.κ.

---

* Στα ευαγγέλια κατά Ματθαίον, κεφ. 4, Μάρκον, κεφ. 1, και Λουκάν, κεφ. 4, αναφέρεται ότι ο Κύριος, μετά τη βάπτισή Του στον Ιορδάνη ποταμό, σε ηλικία 30 ετών, αποσύρθηκε στην έρημο. Εκεί νήστεψε σαράντα μέρες (ένας από τους λόγους που έχουμε «σαρακοστές», δηλ. νηστείες 40 ημερών) και κατόπιν αντιμετώπισε το διάβολο, που προσπάθησε να Τον ξεγελάσει με τρεις πειρασμούς (δολώματα): να κάνει τις πέτρες ψωμιά και να φάει, να τον προσκυνήσει (ο Χριστός το διάβολο) με αντάλλαγμα «όλα τα βασίλεια του κόσμου», και να πέσει από τη στέγη του ναού, «να δουν οι άνθρωποι ότι δεν θα πάθει τίποτε και να Τον πιστέψουν».

Και τις τρεις φορές ο Κύριος δεν χρησιμοποίησε τις θεϊκές δυνάμεις Του για να συντρίψει το διάβολο, αλλά απέρριψε τις παγίδες του σαν να ήταν απλός άνθρωπος, απαντώντας με στίχους της Αγίας Γραφής (Παλαιάς Διαθήκης), δίνοντας σ' εμάς ένα παράδειγμα προς μίμησιν για τους πειρασμούς που συναντούμε στη δική μας ζωή.

Μια γυναίκα (ή ένας άντρας), η οποία μεγαλώνει μόνη της ένα παιδί, είναι κάτι ηρωικό και αξιέπαινο, όταν είναι το αποτέλεσμα μιας πληγής. Όταν όμως είναι συνειδητή επιλογή, συγχωρήστε μας, τότε είναι απλώς ανευθυνότητα, που καταδικάζει το παιδί στην ορφάνια. Αυτή την ορφάνια προσπαθούσαν να αποφύγουν τα παιδιά όλες τις εποχές και όμως σήμερα τη θεωρούμε κάτι «φυσιολογικό». Άραγε τα παιδιά αυτά, που είναι καταδικασμένα από την αρχή να μεγαλώσουν με ένα γονιό ή αλλάζοντας «γονιούς» (προσωρινούς «συντρόφους» της μαμάς), μεγαλώνουν χωρίς προβλήματα; Γιατί αυτή η μαμά δεν παντρεύεται κάποιον από τους «συντρόφους» της, ώστε το παιδί της να έχει πατέρα;

Εκεί την έχει οδηγήσει η νοοτροπία που καλλιεργείται στον άνθρωπο της εποχής μας, αλλά αυτή η νοοτροπία δεν είναι αθώα...

Συγγενικό με τα παραπάνω είναι και **η αποσύνδεση του σεξ** (της σαρκικής επαφής, στη γλώσσα της Εκκλησίας) **από το γάμο**. Η σεξουαλικότητα προπαγανδίζεται με κάθε μέσο. Οι έφηβες κοπέλες συχνά κυκλοφορούν ή πηγαίνουν ακόμη και στο σχολείο σχεδόν ημίγυμνες. Όχι επειδή ζεσταίνονται, αλλά επειδή ξέρουν ότι έτσι εκπέμπουν μηνύματα σεξουαλικότητας. Οι έφηβοι θεωρούνται «μικροί» για να νηστέψουν π.χ. ή να εξομολογηθούν, αλλά «μεγάλοι» για να έχουν πλήρεις σεξουαλικές σχέσεις. Αλλά χωρίς γάμο, γιατί «είναι μικροί». Και οι ενήλικες, νέα μόδα, δεν παντρεύονται, απλώς «συζούν». Λένε: «Τι είναι ο γάμος; Ένα χαρτί».

Αν παντρευτούν, παντρεύονται προσωρινά. Μετά, πολλές φορές ανακαλύπτουν ότι «δεν ταιριάζουν» και το διαλύουν. Γιατί λοιπόν να παντρευτούν καν;

Κι όμως, **ο γάμος δεν είναι ένα χαρτί**. Είναι ένα λιμάνι – καταφύγιο και ορμητήριο για τη ζωή. Λιμάνι, όπου οι άνθρωποι δένονται όχι με πρόχειρους και επιφανειακούς δεσμούς, αλλά με το Άγιο Πνεύμα. Και, αν δούμε τι λέει η σοφία της Ορθόδοξης Εκκλησίας για το γάμο, είναι ένας στίβος, όπου **οι άνθρωποι αθλούνται και παίρνουν ως έπαθλο το στεφάνι της αγιότητας**. Αλλά οι εξουσιαστές του κόσμου θέλουν τον άνθρωπο χωρίς λιμάνι και φυσικά χωρίς αγιότητα. Τον θέλουν ναυάγιο.

Υποκατάστατο της χαράς, η εξάρτησή μας από την τεχνολογία. Πόση κακία, χολή και δηλητήριο εκφράζεται μέσω Facebook; Όλα τα μαθαίνουμε, μόνο να αγαπάμε δεν μαθαίνουμε. Ούτε να επικοινωνούμε αληθινά και βαθιά.

Βλέπουμε διαφημίσεις που καλλιεργούν το αίσθημα της φιλίας, της αυτοπροσφοράς και της επικοινωνίας, μόνο για να προωθήσουν εμπορικά προϊόντα. Βλέπουμε επίσης συστήματα ινδουιστικού και βουδιστικού μυστικισμού να διαφημίζονται ως δρόμοι «αυτοβελτίωσης», γαλήνης, ισορροπίας κ.τ.λ. (δήθεν «άσχετοι με τη θρησκεία»). **Μα είμαστε οι κληρονόμοι του πολιτισμού των αγίων της Ορθοδοξίας**, τον οποίο οι γονείς μας ζούσαν στην πράξη και ακόμη και σήμερα τον ζουν πολλοί άνθρωποι, δίπλα μας. Και καταντήσαμε να ψάχνουμε στην Ινδία την ηθική και ψυχική μας αποκατάσταση;

Σε αυτές τις σκέψεις μας οδήγησε με αγάπη η ημέρα της μνήμης του αγίου Βαλεντίνου. Το θέμα αυτό σηκώνει ολόκληρο βιβλίο και όντως υπάρχουν σχετικά βιβλία (αναζητήστε τα στο ορθόδοξο χριστιανικό βιβλιοπωλείο της πόλης μας και θα εκπλαγείτε ευχάριστα). Αν καταφέραμε να προβληματίσουμε έστω και έναν αναγνώστη, υπάρχει ελπίδα.

ΥΓ. Αν χρησιμοποιείτε το Διαδίκτυο, μπορείτε να επισκεφθείτε το ιστολόγιο https://orthodoxsaintvalentine.wordpress.com/, με πολλά άρθρα γεμάτα αγάπη και σεβασμό, σχετικά με τα παραπάνω θέματα.

Αν σας άρεσε αυτό το κείμενο, παρακαλούμε,
δώστε το και σε άλλους να το διαβάσουν.

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΕΝΟΡΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΕΡΙΒΟΛΙΩΝ ΡΕΘΥΜΝΗΣ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ
Τ.Κ. 741 00 ΡΕΘΥΜΝΟ. Τηλ.: 28310 28854 - e-mail: riginiot@gmail.com
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ: Ενορία Αγίου Γεωργίου Περιβολίων Ρεθύμνης
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: Θεόδωρος Ι. Ρηγινιώτης